

зростання світової економіки; введення за кордоном нових виробничих потужностей виплавки сталі; зростання конкуренції серед виробників залізорудної сировини тощо; необхідно створити ефективні механізми, що сприятимуть підвищенню конкурентоздатності та покращенню стану потужностей вітчизняних металургійних підприємств та дозволять закласти підвалини для прискореного розвитку процесів оновлення підприємств та освоєння нових видів продукції.

Про наявність досвіду здійснення певних модернізаційних зрушень у металургійній галузі України свідчать результати виконання Державної програми розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу до 2011 р. - досягнення позитивних зрушень у реструктуризації сталеплавильного виробництва. За період з 2003 – 2011 рр. у загальному обсязі виробництва сталі частка виплавки киснево-конверторної сталі збільшилась з 49,8 % до 68,7 %, електросталі – з 2,8 % до 5,9 %, а частка мартенівського виробництва скоротилась з 47,4 % до 25,4 % [1]. Перспективи модернізації металургійної галузі України пов'язані з впровадженням сучасних технологій, розвитком внутрішнього ринку металів та стимулюванням імпортозаміщення, зменшенням енергоємності виробництв, удосконаленням державного регулювання, що потребує змін у законодавчій базі, яка буде сприяти притоку вітчизняних та зарубіжних інвестицій, кредитуванню підприємств та більш гнучкому оподаткуванню, інтенсифікації процесів оновлення шляхом зниження мита на обладнання та комплектуючі деталі, які ввозяться з-за кордону для підприємств чорної металургії. Формування системи податкових пільг для компаній повинно сприяти підвищенню ефективності виробництва. Заходи такого рівня необхідно впроваджувати на рівні національної економіки в рамках створення системних механізмів підтримки вітчизняного виробництва та споживачів.

Формування ефективних важелів розвитку підприємств та сприяння впровадженню інновацій на металургійних підприємствах безпосередньо пов'язане з інноваційною політикою на рівні держави. Порівняльний аналіз тенденцій інноваційного розвитку світової та вітчизняної металургії вказує на істотні відмінності в темпах і характері інноваційної діяльності в Україні та за кордоном. Враховуючи необхідність модернізації та реконструкції металургійних заводів, слід розглядати можливість системного залучення коштів, з детальним вивченням потреб споживачів металопродукції в країні, що забезпечить розвиток інших галузей та підвищити рівень використання галузевого ресурсного потенціалу та його інноваційну орієнтацію. Покращення ситуації в галузі можливе за рахунок створення дієвих механізмів, що складаються з організаційних та економічних заходів, які забезпечать організаційні аспекти діяльності та одночасно зможуть зацікавити суб'єкти господарювання в отриманні нової більш якісної продукції, покращити ефективність діяльності підприємств чорної металургії, розвиток інноваційної активності та покращення її результатів. Таким чином, для подолання проблем, забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності виробленої продукції в металургійній галузі, необхідно реалізувати комплекс заходів, які на рівні держави передбачають оновлення виробничого потенціалу, покращенню його використання, застосуванню новітніх технологій, зниженню споживання ресурсів, підвищенню рівня попиту на металопродукцію в країні, зокрема продукцію інноваційного характеру тощо. В свою чергу, саме підприємство в процесі інноваційної діяльності може підвищити ефективність роботи лише чітко орієнтуючись на власні конкурентні переваги та керуючись повним урахуванням впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Література: 1. Дані ДП “Держзовнішінформ” // Товарний монітор. Кон’юнктура. - № 20. – 07.06.2012.
2. Чирва Р. У світовому рейтингу Україна пасе задніх // Р. Чирва. - Профспілкові вісті. – 8.07.2011.- [Електронний ресурс] - <http://www.psv.org.ua/arts/suspilstvo/view-432.html>.

Романчук О.М.,
аспірантка кафедри менеджменту ЗЕД ЖНАЕУ,
м. Житомир, Україна

ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі розвитку сільськогосподарське виробництво з економічної і екологічної точки зору досягло такого стану, що об'єктивно обумовлює необхідність

опрацювання якісно нового підходу в організації аграрного природокористування, заснованого на гармонізації відносин суспільства, виробництва і природи. Традиційно найважливішими функціями сільського господарства вважалися продуктивна, організаційно-економічна та соціальна. Аграрне виробництво було орієнтоване на отримання кінцевого результату у вигляді продукту чи послуги, що призначалися для споживання. Суб'єкти господарювання були зацікавлені в одержанні результату з мінімальними витратами, а отже завжди прагнули до підвищення ефективності виробництва. З плином часу змінювались та вдосконалювались технології виробництва, сорти рослин, породи тварин, форми організації праці та управління нею. Поступово відбувалося нарощування масштабів інноваційної діяльності.

Водночас саме швидкий темп розвитку науково-технічного прогресу призвів до збільшення антропогенного й техногенного навантаження на довкілля та зниження якості продукції. Відповіддю урядів багатьох розвинених країн та міжнародних організацій стало формування концепції сталого розвитку, в якій економічне зростання має забезпечуватись за рахунок менш інтенсивного споживання сировини та енергії в усіх секторах економіки, особливо в аграрному секторі, застосування екологічно чистих технологій та максимально можливої утилізації відходів за принципом “створювати більше вартості за менш негативного впливу” [3, с.128]. Як наслідок, в усьому світі змінилися вимоги до визначення меж впливу процесу виробництва на навколишнє середовище, а також до якості продуктів харчування та сільськогосподарської сировини. За таких умов на сільське господарство покладається виконання відносно нових функцій як ресурсозберігаюча, екологічна та ресурсопродукуюча, яким раніше приділялося недостатньо уваги.

Розглянемо особливості реалізації цих функцій на основі використання можливостей сучасних інновацій (рис.1.).

Рис.1. **Пріоритетні напрями розвитку інновацій в сільському господарстві**

Джерело: власні дослідження

Ресурсозберігаюча функція сільського господарства пов'язана із збереження основного засобу виробництва – землі. Нині аграрним підприємствам наука пропонує різні підходи до обробітку ґрунту, серед яких безпліцевий, поверхневий і нульовий. Особливий інтерес викликає технологія нульового обробітку ґрунту – No-Till, яка поступово набирає популярності і серед українських виробників. Перевагами даної технології є безпосередній висів у ґрунт через рослинну масу, накопичення вологи у землі, збереження ґрунтової мікрофлори, необхідної для розкладання органічних і мінеральних речовин, що потрібні для розвитку рослини [2, с. 59].

Екологічний вектор розвитку аграрного виробництва є одним із стратегічних напрямів наукових досліджень вчених-аграріїв. Актуальність його розробки обумовлюється усвідомленням суспільства зростаючої екологічної загрози внаслідок інтенсифікації сільського господарства.

У багатьох країнах світу набуло широкого поширення органічне виробництво, метою якого є вирощування екологічно чистої продукції, використовуючи лише природний біологічний потенціал живих організмів і не допускаючи застосування синтетичних добрив, регуляторів росту, пестицидів, антибіотиків, тощо. Органічне сільське господарство розвивається більш ніж у 120 країнах світу та особливо переважає над традиційним виробництвом у США, Австралії, Японії та країнах Західної Європи [2, с. 60]. Загальна площа сільськогосподарських угідь під органічним землеробством у світі становить 31 млн. га, з них 12 млн. га в Австралії, 3,5 млн. га в Китаї та 2,8 млн. га в Аргентині [1]. В Україні у 2010 р. налічувалось 120 сільськогосподарських підприємств, які здійснюють свою діяльність за принципами органічного господарювання та сертифіковані у відповідності з діючими міжнародними стандартами. Площа зайнята під органічним виробництвом, становить понад 270 тис. гектарів. За цими показниками Україна увійшла до двадцятки світових лідерів органічного руху і посіла перше місце серед країн Східної Європи [4]. В умовах постійного зростання попиту на органічну продукцію в Європі, вітчизняні товаровиробники мають можливість забезпечувати органічними продуктами не тільки внутрішній ринок, а і європейський.

Ресурсопродукуюча функція сільського господарства набуває особливого значення у зв'язку із поступовим вичерпанням традиційних ресурсів. Ця обставина робить важливим і необхідним використання біологічних процесів, досягнень в селекції, генетиці та мікробіології. Рівень розвитку біотехнологій в світі дозволяє докорінно перетворити сировинну базу виробництва, забезпечивши перехід від споживання традиційних видів сировини до продукування нових видів на біотехнічному рівні. Біотехнології у 3-4 рази прискорюють процес селекції рослин і тварин, підвищують урожайність і якісні характеристики сільськогосподарських рослин (цукристість, вміст сухої речовини та ін.), наділяють їх сорти ознаками посухо-, морозо- та гербіцидостійкості.

Одним з найперспективніших напрямів біотехнологічних досліджень є біоенергетика, яка надає можливість створювати різні види біологічного палива на основі переробки біомаси (окремих видів рослинницької продукції, відходів рослинного і тваринного походження та ін.). Основними видами біологічного палива є біодизель, біоетанол, біогаз, біоводень. Використання біологічного палива у виробництві дозволяє значною мірою скоротити об'єми споживання не відновлюваних природних ресурсів (нафти, газу та інших) і тим самим вирішувати проблеми їх виснаження. Таким чином, сталий розвиток сільського господарства, задоволення потреб сучасного суспільства та забезпечення соціально-економічного зростання є неможливим без активної інноваційної діяльності. Пріоритетними напрямками інноваційного забезпечення сталого розвитку аграрного сектора економіки є подальша екологізація сільськогосподарського виробництва, збереження та відновлення природного ресурсного потенціалу галузі.

Література: 1. Мазурова А. Развитие органического сельского хозяйства / А. Мазурова // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2008. – №3. – С.54 2. Марчук Л. П. Формування інноваційних можливостей аграрного виробництва / Л. П. Марчук // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 58-63 3. Мусіна Л. А. Роль малого інноваційного бізнесу в зеленій економіці: перспективи для України / Л. А. Мусіна // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – №3. – С. 128-131 4. Панорама аграрного сектора України. – К.: ДУ “Інститут економіки та прогнозування НААН України” ГО “Центр аграрних реформ”, 2011. – 85 с. 5. Саблук П. Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні / П. Т. Саблук // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – №2. – С. 200-208

*Рубець Д.С.,
аспірант кафедри економіки підприємства
Днепропетровського університету ім. Альфреда Нобеля,
г. Днепропетровск, Украина*

УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Важнейшим фактором инновационного развития малых и средних наукоемких предприятий является эффективное управление. В экономике ведущих стран мира наблюдается устойчивая тенденция возрастания роли наукоемких, ресурсосберегающих технологий и производств. Неоспоримым свидетельством доминирования такого направления инновационного